

Spis treści

Wykaz skrótów	15
Podziękowania	19
Wstęp	21
1. Uwagi wprowadzające	21
2. Terminologia	25
Rozdział I. Wprowadzenie	27
1. Kary pieniężne w prawie konkurencji	28
1.1. Kary pieniężne w unijnym prawie konkurencji	29
1.1.1. Grzywny	30
1.1.2. Okresowe kary pieniężne	32
1.1.3. Kary pieniężne nakładane na podstawie rozporządzenia nr 139/2004 – kontrola koncentracji	33
1.2. Kary pieniężne w polskim prawie konkurencji	34
1.3. Wykonywanie i egzekucja kar pieniężnych nakładanych w postępowaniach z zakresu ochrony konkurencji	41
1.3.1. Prawo unijne	41
1.3.2. Prawo polskie	42
1.4. Funkcje kar pieniężnych	43
1.5. Charakter kar pieniężnych i postępowań z zakresu ochrony konkurencji	44
1.5.1. Kary pieniężne i postępowania z zakresu ochrony konkurencji a orzecznictwo ETPCz	47
1.5.1.1. Zastosowanie kryteriów <i>Engela</i> do postępowań unijnych	51
1.5.1.2. Zastosowanie kryteriów <i>Engela</i> do postępowań polskich	54
1.5.2. Kary pieniężne i postępowania z zakresu ochrony konkurencji a orzecznictwo polskich sądów i trybunałów	57
1.5.3. Podsumowanie	60

2. Podmiot ukarany – prawa człowieka przysługujące przedsiębiorstwom ..	60
2.1. Przedsiębiorstwo – definicja	60
2.2. Prawa człowieka przysługujące przedsiębiorstwom	62
3. Źródła praw człowieka, które mogą być powoływane w unijnych i polskich postępowaniach z zakresu ochrony konkurencji	69
3.1. Źródła praw człowieka, które mogą być powoływane w unijnych postępowaniach z zakresu ochrony konkurencji prowadzonych przez Komisję	70
3.2. Źródła praw człowieka, które mogą być powoływane w polskich postępowaniach z zakresu ochrony konkurencji	72
4. Podsumowanie	74

Rozdział II. Kary pieniężne w prawie konkurencji a zasada pewności prawa

1. Uwagi wprowadzające	77
2. Zasada pewności prawa w prawie unijnym i polskim – źródła i znaczenia zasady	78
2.1. Znaczenie zasady. Wybrane zasady „składowe”	79
2.1.1. Zasada <i>nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege (certa)</i>	81
2.1.1.1. Zasada <i>nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege (certa)</i> w EKPCz	81
2.1.1.2. Zasada <i>nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege (certa)</i> w prawie unijnym	84
2.1.1.3. Zasada <i>nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege (certa)</i> w prawie polskim	84
2.1.2. Odpowiedzialność osobista i zasada <i>nullum crimen sine culpa</i>	85
2.1.2.1. Odpowiedzialność osobista i zasada <i>nullum crimen sine culpa</i> w EKPCz	86
2.1.2.2. Odpowiedzialność osobista i zasada <i>nullum crimen sine culpa</i> w prawie unijnym	86
2.1.2.3. Odpowiedzialność osobista i zasada <i>nullum crimen sine culpa</i> w prawie polskim	87
2.1.2.4. Zasada odpowiedzialności osobistej i zasada winy w unijnym i polskim prawie konkurencji	87
2.1.2.4.1. Prawo unijne	89
2.1.2.4.2. Prawo polskie	91
3. System karania w unijnych i polskich postępowaniach z zakresu ochrony konkurencji	93
3.1. System unijny	93
3.1.1. Sposób ustalania wysokości grzywny za naruszenie przepisów prawa materialnego	95

3.1.1.1.	Naruszenia przepisów prawa materialnego karane na podstawie art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 – wytyczne z 2006 r.	95
3.1.1.2.	Naruszenia przepisów prawa materialnego karane na podstawie art. 14 ust. 2 rozporządzenia nr 139/2004 – kontrola koncentracji	99
3.1.2.	Sposób ustalenia wysokości kary pieniężnej za pozostałe naruszenia	99
3.1.3.	Problem szerokiej definicji przedsiębiorstwa – odpowiedzialność za własne czyny?	100
3.1.4.	Następstwo prawne w prowadzeniu działalności – odpowiedzialność za działania poprzednika (ciągłość gospodarcza) czy odpowiedzialność indywidualna?	103
3.1.5.	Polityka łagodzenia kar (<i>leniency</i>) – wzmianka	107
3.2.	System polski	107
3.2.1.	Górna granica kary – przychód, stan sprzed nowelizacji u.o.k.k. z 10 czerwca 2014 r.	108
3.2.2.	Sposób ustalania wysokości grzywny za naruszenie przepisów prawa materialnego – art. 6, art. 9 u.o.k.k., art. 101 ust. 1 i art. 102 TFUE, stan sprzed nowelizacji u.o.k.k. z 10 czerwca 2014 r.	109
3.2.3.	Sposób ustalania wysokości grzywny za pozostałe naruszenia przepisów ustawy, stan sprzed nowelizacji u.o.k.k. z 10 czerwca 2014 r.	114
3.2.4.	Nowelizacja u.o.k.k. z 10 czerwca 2014 r. – lepsze podstawy karania?	116
4.	Określenie naruszeń przepisów prawa materialnego w unijnym i polskim prawie konkurencji	120
4.1.	Określenie naruszeń przepisów prawa materialnego w prawie unijnym	121
4.2.	Określenie naruszeń przepisów prawa materialnego w prawie polskim	122
5.	Kary pieniężne a wymogi ochrony zasady pewności prawa	122
5.1.	Brak dostatecznie jasnych i kompletnych przesłanek odpowiedzialności	123
5.1.1.	Obrót/przychód – wada regulacji	124
5.1.2.	Wytyczne/wyjaśnienia – od <i>soft law</i> do <i>hard law</i>	125
5.2.	<i>Leniency</i> – brak podstaw systemu łagodzenia kar w prawie unijnym	128
5.3.	Problem ustalenia maksymalnego progu kary przez odwołanie się do ułamka obrotu/przychodu	128
5.4.	Przedsiębiorstwo – definicja, problem przypisania odpowiedzialności	132
5.5.	Wyłączenie winy – błąd co do oceny prawnej	134

5.6. Określenie naruszeń przepisów prawa materialnego w prawie unijnym i polskim a zasada określoności czynów zabronionych i kar	135
5.6.1. Określenie naruszeń przepisów prawa materialnego w prawie unijnym a zasada określoności czynów zabronionych i kar ..	135
5.6.2. Określenie naruszeń przepisów prawa materialnego w prawie polskim a zasada określoności czynów zabronionych i kar ...	136
6. Podsumowanie	137

Rozdział III. Kary pieniężne w prawie konkurencji a zasada równości wobec prawa

1. Uwagi wprowadzające	139
2. Zasada równości w prawie polskim i unijnym – źródła i znaczenie zasady	139
2.1. Zasada równości w EKPCz	143
2.2. Zasada równości w UE	150
2.3. Zasada równości w Konstytucji RP	156
3. Zasada równości w unijnym i polskim prawie konkurencji	159
3.1. Zasada równości w unijnym prawie konkurencji	160
3.2. Zasada równości w polskim prawie konkurencji	168
3.3. Podstawa zarzutu i ciężar dowodu – zasada równości, czy zakaz dyskryminacji?	172
4. Sposób ustalania wysokości kar pieniężnych w unijnych i polskich postępowaniach z zakresu ochrony konkurencji	175
4.1. Prawo unijne	175
4.2. Prawo polskie	181
5. Kary pieniężne a wymogi ochrony zasady równości	185
5.1. Prawo unijne	185
5.2. Prawo polskie	191
6. Podsumowanie	198

Rozdział IV. Kary pieniężne w prawie konkurencji a prawo do sądu

1. Uwagi wprowadzające	201
2. Prawo do sądu w prawie unijnym i polskim – źródła, znaczenie zasady	202
2.1. Prawo do sądu w EKPCz	203
2.2. Prawo do sądu w prawie unijnym	207
2.3. Prawo do sądu w Konstytucji RP	209
3. Prawo do sądu w orzecznictwie ETPCz a postępowania z zakresu ochrony konkurencji	210
3.1. Prawo do sądu a wydawanie decyzji przez organy ochrony konkurencji w pierwszej instancji	210
3.2. Sprawy z zakresu ochrony konkurencji – „twardy rdzeń” prawa karnego, czy tylko sprawy dotyczące drobnych przestępstw?	217

3.3. Organy ochrony konkurencji, a wymóg niezawisłości (niezależności) i bezstronności	219
4. Zaskarżalność i kontrola sądowa w unijnych i polskich postępowaniach z zakresu ochrony konkurencji – uregulowania prawne a praktyka orzecznicza	224
4.1. Prawo unijne	224
4.1.1. Kognicja TSUE – art. 263, a art. 261 TFUE	225
4.1.2. Kontrola decyzji Komisji nakładającej kary pieniężne w orzecznictwie, a formalna kognicja sądów unijnych	227
4.2. Prawo polskie	242
5. Zaskarżalność i kontrola sądowa w unijnych i polskich postępowaniach z zakresu ochrony konkurencji a poszanowanie prawa do sądu	247
5.1. Prawo unijne	248
5.2. Prawo polskie	254
6. Podsumowanie	258

Rozdział V. Kary pieniężne w prawie konkurencji a poszanowanie prawa do rzetelnego procesu (<i>due process, fair trial</i>)	261
1. Uwagi ogólne	261
2. Prawo do rzetelnego procesu – źródła, zakres	262
2.1. Prawo do rzetelnego procesu w EKPCz	263
2.2. Prawo do rzetelnego procesu w prawie unijnym	266
2.3. Prawo do rzetelnego procesu w prawie polskim	269
3. Prawo do rzetelnego procesu w prawie konkurencji	270
3.1. Prawo do wysłuchania	271
3.1.1. Prawo do wysłuchania w unijnym prawie konkurencji	271
3.1.2. Prawo do wysłuchania w polskim prawie konkurencji	274
3.2. Zasada „równości broni”	279
3.2.1. Zasada „równości broni” w unijnym prawie konkurencji	281
3.2.2. Zasada „równości broni” w polskim prawie konkurencji	284
3.3. Prawo do obrony	288
3.3.1. Wolność od samooskarżania się	288
3.3.1.1. Wolność od samooskarżania się w prawie unijnym ..	289
3.3.1.2. Wolność od samooskarżania się w prawie polskim ..	291
3.3.2. Uprawnienia do przeprowadzania kontroli i przeszukań przez organ ochrony konkurencji a poszanowanie prawa do obrony	292
3.3.2.1. Kontrole (<i>inspections</i>) prowadzone przez Komisję a poszanowanie prawa do obrony i prawa do prywatności	292
3.3.2.2. Uprawnienia dochodzeniowe Prezesa UOKiK a poszanowanie prawa do obrony i prawa do prywatności	294

3.3.3. Ochrona tajemnicy komunikowania się z profesjonalnym pełnomocnikiem (legal professional privilege)	297
3.3.3.1. Ochrona tajemnicy komunikowania się z profesjonalnym pełnomocnikiem (LPP) w prawie unijnym	298
3.3.3.2. Ochrona tajemnicy komunikowania się z profesjonalnym pełnomocnikiem (LPP) w prawie polskim	301
3.4. Wymiana informacji w ramach Europejskiej Sieci Konkurencji (ECN) a poszanowanie prawa do rzetelnego procesu	303
4. Podsumowanie	308

Rozdział VI. Kary pieniężne w prawie konkurencji a zasada

<i>ne bis in idem</i>	313
1. Uwagi wprowadzające	313
2. Zasada <i>ne bis in idem</i> w prawie unijnym i polskim – źródła i znaczenie zasady	314
2.1. Zasada <i>ne bis in idem</i> w EKPCz	315
2.2. Zasada <i>ne bis in idem</i> w prawie unijnym	320
2.3. Zasada <i>ne bis in idem</i> w prawie polskim	323
3. Zasada <i>ne bis in idem</i> w unijnym i polskim prawie konkurencji	324
3.1. Zasada <i>ne bis in idem</i> w unijnym prawie konkurencji	324
3.2. Przesłanki aktualizacji zasady <i>ne bis in idem</i> w unijnym prawie konkurencji – który katalog?	326
3.2.1. Identyfikacja naruszczeni	327
3.2.2. Ten sam czyn	332
3.2.3. Prawomocność orzeczenia	335
3.3. Zasada <i>ne bis in idem</i> w polskim prawie konkurencji	336
3.3.1. Tożsamość podmiotu	337
3.3.2. Tożsamość czynu	337
3.3.3. Prawomocność orzeczeń	337
3.3.4. Zbieg podstaw karalności	338
3.3.4.1. Zbieg podstaw karalności w u.o.k.k.	338
3.3.4.2. Zbieg podstaw karalności z u.o.k.k. i k.k. – zmowa przetargowa	339
4. Podział kompetencji między organy ochrony konkurencji w UE w ramach Europejskiej Sieci Konkurencji, a zagrożenia stosowania zasady <i>ne bis in idem</i>	340
4.1. Prowadzenie postępowania w tej samej sprawie przez Komisję	345
4.2. Równoległe lub następujące po sobie postępowania w kilku państwach członkowskich i w Unii	350
4.3. Prowadzenie równoległych lub następujących po sobie postępowań w oparciu o różne podstawy prawne – krajowe lub krajową i unijną	352

4.3.1. Konflikt prawo krajowe, a prawo unijne	352
4.3.2. Prowadzenie równoległych lub następujących po sobie postępowań przez organy krajowe wyłącznie na podstawie prawa krajowego	355
4.4. Prowadzenie równoległych lub następujących po sobie postępowań na podstawie prawa unijnego	357
4.5. Zasada <i>ne bis in idem</i> a polityka <i>leniency</i>	358
4.6. Dopuszczalne ograniczenia zasady <i>ne bis in idem</i>	359
5. Zakaz ponownego prowadzenia postępowania i karania – zagrożenie dla właściwej ochrony konkurencji, czy bodziec do lepszej współpracy w ramach ECN?	360
5.1. Zagrożenia dla właściwej ochrony konkurencji	360
5.2. Zachęta do efektywnego podziału spraw w ramach ECN i harmonizacji zasad nakładania kar	361
6. Decyzje skazujące lub uniewinniające w rozumieniu prawa karnego	363
6.1. Decyzje skazujące lub uniewinniające w rozumieniu prawa karnego wydane przez Komisję	367
6.1.1. Decyzje stwierdzające antykonkurencyjną praktykę	367
6.1.1.1. Decyzje stwierdzające antykonkurencyjną praktykę i nakazujące jej zaniechania lub stwierdzające naruszenie przeszłe nakładające grzywny	367
6.1.1.2. Decyzje stwierdzające antykonkurencyjną praktykę i ograniczające się do nakazu jej zaniechania lub stwierdzenia naruszenia w przeszłości	367
6.1.2. Decyzje o zastosowaniu środków tymczasowych	369
6.1.3. Decyzje przyjmujące zobowiązania	369
6.1.4. Decyzje stwierdzające brak naruszenia przepisów	371
6.1.5. Decyzje o nałożeniu kar pieniężnych za tzw. naruszenia proceduralne	373
6.1.6. Decyzje o nałożeniu okresowej kary pieniężnej	373
6.1.7. Decyzje oddalające wniosek	374
6.2. Decyzje skazujące lub uniewinniające w rozumieniu prawa karnego wydawane przez Prezesa UOKiK	375
6.2.1. Decyzje stwierdzające brak naruszenia art. 101 lub 102 TFUE lub prawa krajowego	376
6.2.2. Decyzje oddalające wniosek	378
6.2.3. Decyzje nakładające kary pieniężne na osoby fizyczne	378
7. Problemy związane z prawomocnością decyzji (orzeczeń) w prawie konkurencji w świetle zasady <i>ne bis in idem</i>	379
8. Kary nałożone w państwach trzecich, a postępowanie prowadzone w UE – <i>ne bis in idem</i> , czy zasada słuszności („naturalnej sprawiedliwości”)?	381
8.1. Kary nałożone w państwach trzecich a zasada <i>ne bis in idem</i>	383
8.1.1. Brak podstaw w prawie międzynarodowym	383

8.1.2. Brak „idem”?	384
8.2. Kary nałożone w państwach trzecich a zasada słuszności (<i>natural justice</i>)	385
9. Podsumowanie	387
Rozdział VII. Podsumowanie. Kryminalizacja zachowań	
antykoncepcyjnych – czy warto?	389
1. Podsumowanie	389
2. Kryminalizacja naruszeń prawa konkurencji – czy warto?	398
Źródła prawa	405
Orzecznictwo	411
Bibliografia	429